

Κριτήρια για την απόδοση του ορισμού της διγλωσσίας (Μπαϊκούση Σταυρούλα - Ελένη, Δασκάλα)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1TGv7z9>]

1.2 Τυπολογία της διγλωσσίας

Αρκετοί ερευνητές στη προσπάθειά τους να αποδώσουν ένα σαφή και κοινά αποδεκτό ορισμό για τη διγλωσσία προσδιόρισαν τέσσερα κριτήρια (1. Γλωσσική διάσταση, 2. Ηλικιακή διάσταση, 3. Ψυχο-κοινωνικο-πολιτισμική διάσταση, 4. Κοινωνικο-εκπαιδευτική διάσταση), καταλήγοντας έτσι σε διάφορες τυπολογίες.

Αναφορικά με τη γλωσσική διάσταση δημιουργήθηκαν δυο εννοιολογικές πλευρές της διγλωσσίας. Στη μια πλευρά, βρίσκεται η *αρκτική/εκκολαπτόμενη/ελάχιστη διγλωσσία*, η οποία αφορά άτομα με πολύ μικρή επάρκεια σε μια δεύτερη γλώσσα κατά τα πρώτα στάδια κατάκτησης της Γ2 (Diebold 1964, Li 2000). Στην άλλη

πλευρά, βρίσκονται τα άτομα με πολύ μεγάλη ευχέρεια χειρισμού δυο γλωσσών σε οποιαδήποτε περίσταση επικοινωνίας, που είναι γνωστή με τον όρο *αμφιγλωσσία* (Beardmore, 1968) ή *μέγιστη διγλωσσία* (Li, 2000). Μια άλλη διάκριση είναι σε άτομα με ανεπαρκή γνώση μιας από τις δυο γλώσσες και σε άτομα με ανεπαρκή γνώση και στις δυο γλώσσες. Ο πρώτος τύπος ορίζεται ως *ημιγλωσσία* (Schumann, 1978) και ο δεύτερος ως *διπλή ημιγλωσσία*. Μάλιστα ο Baker (2001), αναφέρει ότι οι ημίγλωσσοι εμφανίζουν περιορισμένο εύρος λεξιλογίου, συνειδητή σκέψη στον γραπτό και προφορικό λόγο, έλλειψη δημιουργικότητας στη χρήση των γλωσσών και δυσκολία εξωτερίκευσης του συναισθηματικού τους κόσμου (βλ. Γρίβα & Στάμου, 2014). Σχετικός είναι και ο διαχωρισμός που γίνεται ανάμεσα στην *ισόρροπη-συμμετρική* και *κυρίαρχη- ασύμμετρη διγλωσσία*. Η πρώτη σχετίζεται με τα άτομα που κατέχουν τις δυο γλώσσες στο ίδιο περίπου επίπεδο, ενώ η δεύτερη αφορά τα άτομα που κατέχουν μεγαλύτερη επάρκεια σε μια από τις δυο γλώσσες. Ειδικότερα η κυρίαρχη-ασύμμετρη διγλωσσία συνδέεται με την παιδική διγλωσσία καθώς μια από τις γλώσσες του παιδιού εξελίσσεται πιο γρήγορα (βλ. Deuchar & Muntz 2003, Genesee, Nicoladis & Paradis 1995). Άξια αναφοράς είναι η *παραγωγική ή ενεργητική διγλωσσία*, η οποία περιγράφει ένα άτομο με πολύ καλή χρήση των παραγωγικών (ομιλία, γραφή) και προσληπτικών (ακρόαση, ανάγνωση) δεξιοτήτων σε μια δεύτερη γλώσσα. Στον αντίποδα αυτής, υπάρχει η *προσληπτική ή παθητική διγλωσσία*, η οποία περιγράφει την ικανότητα ενός ατόμου μόνο στις προσληπτικές δεξιότητες (ακρόαση, ανάγνωση) στη δεύτερη γλώσσα (Lambert, 1975). Τέλος, με βάση το κριτήριο της γλωσσικής διάστασης υπάρχει και η διαφορά μεταξύ της *κατοχής διαπροσωπικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων* (Σύνθετη διγλωσσία) και της *κατοχής ακαδημαϊκών γλωσσικών δεξιοτήτων* (Συντονισμένη διγλωσσία). Η πρώτη περιγράφει μια κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο μπορεί να ανταποκρίνεται με επάρκεια μόνο στη καθημερινή του επικοινωνία και στις δυο γλώσσες και η δεύτερη αφορά το άτομο το οποίο έχει καλλιεργήσει τις παραγωγικές, προσληπτικές του δεξιότητες και το λεξιλόγιο μέσα από τη συστηματική διδασκαλία και πρακτική αλλά και ανταπεξέρχεται στις απαιτήσεις ενός ακαδημαϊκού περιβάλλοντος (Cummins, 1999).

Σχετικά με το δεύτερο κριτήριο της ηλικιακής διάστασης που έθεσαν οι μελετητές, αυτό εξαρτάται και επηρεάζεται άμεσα από την ηλικία έναρξης της διγλωσσίας στη ζωή του ατόμου αλλά και από το χρονικό διάστημα έκθεσης σε αυτή. Αρχικά, γίνεται λόγος για *ταυτόχρονη διγλωσσία*, η οποία σχετίζεται με την παιδική διγλωσσία στην οποία το παιδί δεν έχει επιλέξει μόνο του να μάθει μια δεύτερη γλώσσα, αλλά παρόλα αυτά την κατακτά μέσα σε ένα φυσικό οικογενειακό περιβάλλον (π.χ. μικτοί γάμοι). Σε αυτή τη μορφή διγλωσσίας κάποιοι

ερευνητές προσδιορίζουν την ηλικία έναρξής της στο 3^ο έτος (McLaughlin, 1978), άλλοι στο 5^ο χρόνο (Unsworth, 2005) και άλλοι ακόμη και στο 7^ο έτος (De Houwer, 2009) Αντίθετα, στην περίπτωση που η δεύτερη γλώσσα αποκτηθεί αφού πρώτα έχει παγιωθεί η γνώση της πρώτης γλώσσας τότε γίνεται λόγος για *διαδοχική ή επακόλουθη διγλωσσία* (McLaughlin, 1985).

Μια άλλη διάκριση που γίνεται είναι μεταξύ *πρώιμης και ύστερης ή όψιμης διγλωσσίας*, με βάση εάν η δεύτερη γλώσσα κατακτήθηκε κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας ή με την έναρξη της εφηβείας. Έντονος ήταν και ο διάλογος που προέκυψε ανάμεσα στους μελετητές αναφορικά με το ζήτημα του χρόνου έκθεσης ενός παιδιού σε μια δίγλωσση συνθήκη. Ο Singleton (1989), υποστήριξε ότι όσο πιο νωρίς ένα παιδί αρχίσει να μαθαίνει μια γλώσσα, τόσο ευκολότερα έχει τη δυνατότητα να κατακτήσει και τις δυο γλώσσες σε επίπεδο ίδιο με έναν φυσικό τους ομιλητή. Η πιο γνωστή ερμηνεία στηρίζεται στην *Υπόθεση της Κρίσιμης Περιόδου*, η οποία αρχικά διατυπώθηκε από τους Penfield και Roberts (1959), και στη συνέχεια εξελίχθηκε από τους Lenneberg (1967) και Krashen (1985). Πιο συγκεκριμένα, ο Lenneberg διατύπωσε την άποψη ότι η μάθηση μιας γλώσσας είναι μια εσωτερική διαδικασία που εξαρτάται από βιολογικούς παράγοντες που ορίζουν τη 'κρίσιμη περίοδο' από την ηλικία των 2 ετών έως την έναρξη της εφηβείας.

[Συνεχίζεται]